DE NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

ONTDEK HET GROOTSTE GEHEIM VAN NEDERLAND

De Kromme Rijn kreeg 150 jaar geleden een rol in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Deze waterlinie is een 85 kilometer lange slinger van dijken, sluizen, kanalen, forten en bunkers die tot 1940 het westen van Nederland beschermde tegen de vijand. Bij oorlogsdreiging werden brede stroken land onder water gezet om de vijand tegen te houden. De Nieuwe Hollandse Waterlinie is het grootste rijksmonument van Nederland. Wie bekend is met het verhaal, herkent de linie nog steeds in het landschap!

LIMIETPALEN: GRENSBEWAKERS VAN HET MINISTERIE VAN OORLOG

Rond 1875 plaatste het Ministerie van Oorlog langs de gehele lengte van de Kromme Rijn zo'n 350 limietpalen. Deze hardstenen palen, voorzien van de letter O (van Oorlog) en een nummer, markeerden de aanvoerroute van water voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Veel palen zijn in de loop der jaren verwijderd, maar hier langs het jaagpad tussen Werkhoven en Odijk staan er nog negentien. Na bestudering van oude kaarten zijn ze in 2018 in de oorspronkelijke volgorde teruggeplaatst en voorzien van verharding rondom. De palen zijn zo weer goed zichtbaar in het landschap.

19e-eeuwse kaart met limietpalen, weergegeven op recente luchtfoto

ZELF BELEVEN HOE LAND ONDER WATER LOOPT?

Waterbergingsgebied Blokhoven in Schalkwijk fungeert bij piekbuien als opvangbassin. In de zomer laten we zien hoe de inundatie in zijn werk gaat. Het gebied wordt dan tweemaal per maand in het weekend onder water gezet. Zo komt de geschiedenis weer tot leven! In 1940 en in 1945 werd de polder Blokhoven namelijk geïnundeerd en moesten de inwoners van Schalkwijk huis en haard verlaten...

85 kilometer
45 forten
6 vestingen
2 kastelen

Het grootste rijksmonument van Nederland!

Sluis en stuw Cothen

KROMME RIJN NOG STEEDS 'KRAAN' VAN UTRECHT

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden gebruikt de Kromme Rijn met haar monumentale sluizen en stuwen nog steeds. Niet meer voor de verdediging van Utrecht en Holland, maar voor de aan- en afvoer van water voor het Kromme Rijngebied, de Utrechtse stadsgrachten en de Vecht. De stuwen zijn geautomatiseerd en voorzien van vispassages, zodat vissen ook stroomopwaarts weer naar hun paaiplaatsen kunnen zwemmen.

HET GROOTSTE GEHEIM

De Nieuwe Hollandse Waterlinie is een uniek en oer-Hollands verdedigingssysteem dat werd aangelegd tussen 1815 en 1940. De linie loopt van Muiden tot de Biesbosch, is 85 km lang en 3 tot 5 kilometer breed. Door dit gebied 40 cm onder water te zetten werd het onbegaanbaar voor soldaten, maar was het nét niet diep genoeg voor boten. Zwakke punten in het landschap werden versterkt door forten, kastelen en bunkers. Bijna onzichtbaar in het landschap, maar daardoor wel het grootste geheim van Nederland!

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE
nieuwehollandsewaterlinie.nl

Inundatiesluis Wijk bij Duurstede (1866)

DE 'KRAAN' VAN DE WATERLINIE

In 1870 kreeg de Kromme Rijn een belangrijke rol in het Utrechtse deel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het onder water zetten (inunderen) van het gebied rond Utrecht zou bijna een maand duren en dat moest sneller. De rivier werd verbreed, bochten werden afgesneden en in Wijk bij Duurstede kwam een grote inundatiesluis. Ook in Cothen en Werkhoven kwamen stuwen en sluizen. Dankzij al deze maatregelen kostte het inunderen nog maar vier tot twaalf dagen!

gemeente Bunnik

HOOGHEEMRAADSCHAP DE STICHTSE RIJNLANDEN

Tekst en beeld: Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Nieuwe Hollandse Waterlinie en AbelLeisure. Vormgeving: AbelLeisure.

Meer weten over de Nieuwe Hollandse Waterlinie? Kijk op www.nieuwehollandsewaterlinie.nl